

21. 11. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Průvodce preventivní restrukturalizací - všeobecný úvod[1]

Ke konci září letošního roku nabyl v účinnost zákon o preventivní restrukturalizaci. Zákon zavádí do českého právního prostředí nový nástroj, který za silné podpory věřitelů umožňuje podnikatelům-obchodním korporacím[2] vyřešit jejich finanční problémy jinak než prostřednictvím insolvenčního řízení. Rád bych představil úvodní část průvodce k tomuto zákonu, na kterém jsem se podílel v rámci legislativní komise a později i v rámci legislativního procesu.

K čemu preventivní restrukturalizace slouží

Původně měl podnikatel ve finančních potížích (jako je například nedostatek peněžních prostředků na úhradu dluhu) dvě základní možnosti. První možností byla dohoda s dotčeným věřitelem či věřiteli o podmínkách stávající finanční zadluženosti. Vše se odehrávalo v režimu smluvního práva, takže byla potřeba souhlasu všech dotčených stran. Výhoda smluvního řešení je minimální náklad, možnost individuálního řešení a v zásadě i absence narušení existujících vztahů. Nevýhodou je logicky potřeba souhlasu druhé smluvní strany, což nemusí být vždy jednoduché. Záměrně nehovořím o tématu daní.

Druhou možností bylo zahájit insolvenční řízení a jít cestou reorganizace, anebo konkursu. Zde je nevýhodou jednak nákladnost insolvenčního řízení pro všechny strany, a jednak náročnost samotného zachování chodu závodu. Veřejnost insolvenčního řízení může běžný chod závodu doslova zničit. Kromě toho se insolvenční řízení týká všech věřitelů, což nemusí být vždy chtěné ani potřebné.

S účinností zákona o preventivní restrukturalizaci se otevřela další, třetí možnost. Touto cestou se může podnikatel dohodnout se svými, ne však nutně všemi věřiteli na řešení svých potíží, a to za pomoci možného zásahu soudu. Jde o konsensuální způsob řešení, kdy je vyžadována silná podpora věřitelů a nižší míra distressu.

Výhodou oproti insolvenčnímu řízení může být neveřejnost preventivní restrukturalizace. Podnikatel osloví vždy konkrétní dotčené strany (pro zjednodušení používám slovo věřitele) a postupuje rychleji, neboť absentuje například povinné přihlašování pohledávek a jejich robustní přezkum (přezkum dotčených pohledávek je však možný). Tím se šetří náklady, a lépe se zachová i značka podnikatele. Preventivní restrukturalizace však není formálně dostupná ani vhodná pro každého.

Komu je určena preventivní restrukturalizace - základní kvalifikační kritéria

Z pohledu „dostupnosti“ preventivní restrukturalizace vnímám čtyři základní kvalifikační kritéria: typ osoby, míra distressu, status podnikatele a jeho poctivý záměr.

a. Typ osoby

Preventivní restrukturalizace je určena výhradně podnikatelům - obchodním korporacím. To znamená, že není dostupná „fyzickým osobám“. Živnostníci a jiní podobní podnikatelé tak mohou doufat pouze v dohodu či jít cestou insolvenčního řízení. Zákon také vylučuje vybrané typy osob; v rámci běžného života mi však čtenáři prominou, že zde nebudu zmiňovat výjimky v podobě bank apod.

b. Míra distresu

Podnikatel by měl zahájit preventivní restrukturalizaci zavčas. Pokud se dostane do předlužení, může preventivní restrukturalizaci využít. Pokud se dostane do platební neschopnosti, už ji využít nemůže (tzv. maximální míra distresu).^[3] Ekonomické zdraví podniku by tedy mělo být na takové úrovni, aby použitím restrukturalizačních opatření byla podpořen předpoklad v zachování nebo obnovu provozuschopnosti závodu podnikatele.

Z důvodu zabránění zneužití se též uvažuje o minimální míře distresu. Podnikatel může zahájit preventivní restrukturalizaci, pouze pokud „*se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že jeho finanční potíže dosahují takové závažnosti, že by v případě nepřijetí navrhaných restrukturalizačních opatření došlo k jeho úpadku.*“ Zdánlivě jednoduché ustanovení nebude též jednoduché pro výklad v praxi.

c. Status podnikatele

Z pohledu jakéhosi statusu podnikatele preventivní restrukturalizaci nemůže využít podnikatel v likvidaci, podnikatel, u kterého byl pravomocným rozhodnutím soudu v insolvenčním řízení v posledních 5 letech zjištěn úpadek, nebo u kterého preventivní restrukturalizace skončila v posledních 5 letech před jejím opětovným zahájením, a to vyslovením nepřipustnosti preventivní restrukturalizace pro nepoctivý záměr. Samotné předchozí úspěšné využití preventivní restrukturalizace však není překážkou.

d. Poctivý záměr

Důležitým kritériem pro spuštění preventivní restrukturalizace v praxi bude absence nepoctivého záměru. Ten se zkoumá nejen na začátku preventivní restrukturalizace, ale kdykoli v jejím průběhu. Zákon přitom předjímá demonstrativně příklady, u kterých lze usuzovat na nepoctivý záměr. Mezi ně patří uvedení nepravdivých či neúplných údajů podnikatelem, využití individuálního či všeobecného moratoria k nespravedlivému poškození věřitelů či neposkytnutí součinnosti restrukturalizačnímu správci.

Průběh preventivní restrukturalizace

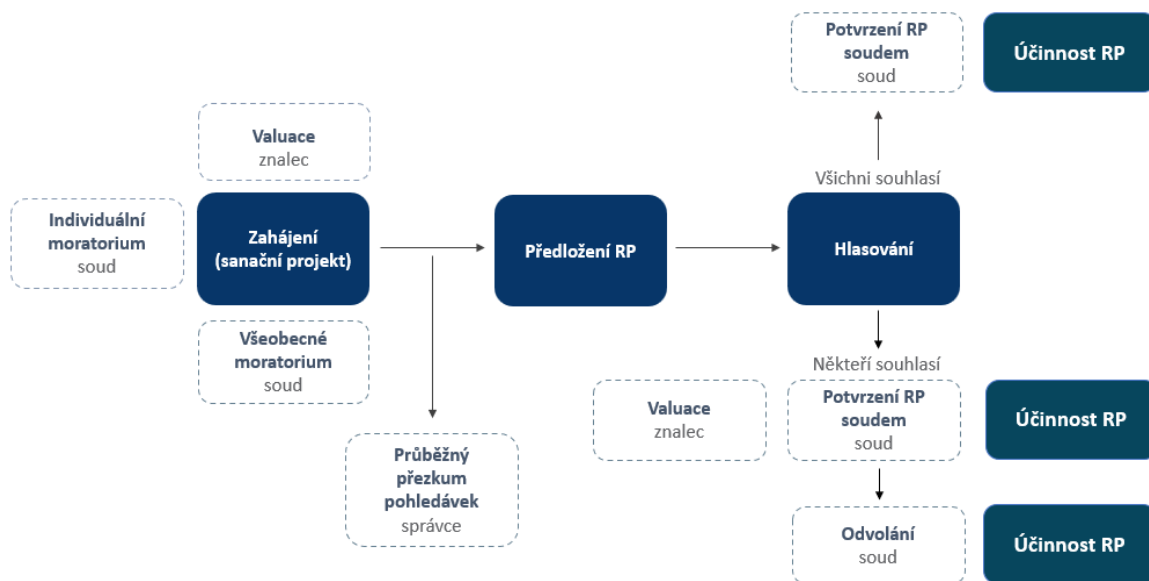
Tak jako neexistuje jeden životní příběh, není ani typizovaný průběh preventivní restrukturalizace. Přesto bych se pokusil vysvětlit a představit preventivní restrukturalizaci na pomyslném modelovém případě s vybranými odbočkami, které popisují níže.

Přerušované čáry zobrazují kroky, které nemusí nastat. V ostatním se jedná o povinnou součást postupu preventivní restrukturalizace (komentáře vizte níže).

Úvodem je vhodné zmínit, že soudem je myšlen restrukturalizační soud. Tím je zásadně krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud podnikatele.

Správce je myšlen restrukturalizační správce. Oprávnění vykonávat činnost restrukturalizačního správce mají správci, kteří mají platné tzv. zvláštní povolení. V konkrétní věci jsou jmenováni restrukturalizačním soudem podle pořadí – neexistuje předjednaný restrukturalizační správce.

Dlužno uvést, že restrukturalizační správce má vždy konkrétní úlohu, a jeho role je tak odlišná od působení insolvenčního správce v rámci insolvenčního řízení. Restrukturalizační správce může být jmenován opětovně (vždy stejná osoba). Restrukturalizační soud jmenuje restrukturalizačního správce mimo jiné vždy poté, kdy mu podnikatel předloží k potvrzení restrukturalizační plán nepřijatý dotčenými stranami, kdy to navrhne většina dotčených stran, nebo v případě vyhlášení všeobecného nebo individuálního moratoria, považuje-li to soud za nezbytné pro účely ochrany zájmů věřitelů.

Zahájení preventivní restrukturalizace - sanační projekt

Preventivní restrukturalizace se zahajuje písemnou výzvou podnikatele k zahájení jednání o restrukturalizačním plánu dotčeným stranám (věřitelům). Součástí výzvy je sanační projekt jakožto první základní dokument – koncepční předstupeň restrukturalizačního plánu. Alternativně může podnikatel typicky z důvodu rozsahu bezplatně zpřístupnit sanační projekt způsobem umožňujícím dálkový přístup. Lze si představit, že již v tuto chvíli předloží podnikatel i restrukturalizační plán – není to však nutné a nebude to zpravidla ani časté.

Zákon definuje detailně náležitosti sanačního projektu. Nemá jít o formální dokument, který podnikatel přes noc připraví. Naopak bude potřeba věřitelům odkrýt celou řadu právně i ekonomicky relevantních údajů o závodu podnikatele (mimo jiné finanční plán, popis příčin finančních potíží, odhad hodnoty závodu apod.).

V rámci dalšího postupu je sanační plán klíčový mimo jiné i z důvodu krystalizování okruhu dotčených stran (věřitelů), jakož i těch, kteří nejsou dotčeni. Sanační plán musí obsahovat i seznam dotčených práv (co má být v podstatě předmětem restrukturalizace neboli změny) s tím, že podnikatel musí i výslovně uvést způsob plánovaného dotčení těchto práv. Typicky může podnikatel uvést, o jakou částku má být snížena pohledávka věřitele či po jakou dobu má trvat odklad splatnosti. Okruh dotčených stran (věřitelů) již zásadně nelze dále měnit – k tomu je potřeba souhlas většiny dříve uvedených dotčených věřitelů.

Aby bylo vůbec možné později ověřit, zda nebyli účelově opomenuti někteří věřitelé, musí sanační projekt obsahovat i vymezení nedotčených stran a jejich práv. Jedině takto lze přezkoumat v pozdější fázi, jak byly sestaveny skupiny věřitelů.

Ochranný nástroj podnikatele - všeobecné nebo individuální moratorium

V ideálním případě máme poctivého podnikatele, který hodlá řešit finanční potíže s předstihem, a osloví věřitele s návrhem konceptu řešení (tedy s již zmíněným sanačním projektem). Věřitelé však mají individuální práva, kterými mohou narušit vyjednávání o restrukturalizačním plánu, nebo dokonce zmařit jeho výsledek. Zákon tak z důvodu ochrany závodu podnikatele nabízí podnikateli možnost využití silného nástroje v podobě všeobecného nebo individuálního moratoria.^[4]

Hlavním rozdílem mezi všeobecným a individuálním moratoriem je dopad opatření, časové využití a veřejnost. Všeobecné moratorium je obecné v tom, že se vztahuje na všechny dotčené strany či jinak kategoricky vymezené osoby. Z logiky věci je veřejné. Je možné jej využít až po zahájení preventivní restrukturalizace, tedy poté, co dojde k odeslání výzvy dotčeným stranám a přípravě

sanačního projektu.

Individuální moratorium je neveřejné a je možné jej použít maximálně proti třem osobám, a to dokonce před zahájením preventivní restrukturalizace. V tomto kontextu je potenciál zneužití mimořádně vysoký. Podnikatel totiž nese minimální „náklady“ oproti přínosům, které může čerpat. Zatímco všeobecné moratorium předjímá již „náklad“ veřejnosti vyhlášení a přípravu sanačního projektu, individuální moratorium nezahrnuje nic z toho.

Aby nebyl tento nástroj zneužit, zákon předjímá několik významných omezení týkajících se využití obou typů moratoria, která byla přidána na základě pozměňovacího návrhu zákona. Podnikatel kupříkladu musí doložit existenci tzv. mezery krytí a prohlásit, že plnil povinnosti vůči veřejnému rejstříku. Uvedené předpoklady samy o sobě vyloučí zřejmě většinu podnikatelů.

Valuace

Vyhodnocení hodnoty závodu je klíčovou součástí každého mimoinsolvenčního, jakož i insolvenčního řešení. Má-li věřitel utrpět dotčení svých pohledávek, typicky odklad splátky či snížení výše pohledávky, posuzuje případné plnění oproti předpokládanému plnění v jiných alternativách.

V rámci preventivní restrukturalizace nemusí dojít na přípravu valuace, resp. znaleckého posudku. Záleží, zda je dosaženo plně shody nad restrukturalizačním plánem, resp. zda je případně podána námitka, která zpochybňuje ekonomickou otázku týkající se plnění na pohledávku věřitele. Proto je valuace v modelovém případě shora uvedena přerušovanou čarou.

Čeká-li rozumně podnikatel ohledně valuace spor, doporučoval bych iniciovat dobrovolně postup přípravy znaleckého posudku co nejdříve po zahájení preventivní restrukturalizace. Příprava znaleckého posudku totiž nepochybně zabere nemalý čas a je zbytečné čekat na konečnou fázi, kdy každý den bez preventivní restrukturalizace může být z pohledu cash-flow a jiných aspektů pro podnikatele bolestivý.

Restrukturalizační plán

S ohledem na komplexitu si restrukturalizační plán zaslouží samostatný komentář. Považuji za vhodné uvést, že jde o základní dokument, který sestavuje podnikatel a který vedle celé řady popisných informací vymezuje i právní postavení dotčených stran.

Obsahuje především souhrn restrukturalizačních opatření, mezi něž patří zejména restrukturalizace majetku, restrukturalizace závazků, restrukturalizace vlastního kapitálu nebo provozní změny.

Bude naprosto klíčové, jak se ustálí praxe. Restrukturalizační plán by měl být ve svém výsledku po právní stránce dodatek ke stávajícím smluvním ujednáním.

Zpochybňování pohledávek

Oproti insolvenčnímu řízení se nepředpokládá, že by pohledávky věřitelů byly předmětem robustního přihlašování či přezkumu. Zásadně platí, že pohledávky věřitelů podléhající preventivní restrukturalizaci jsou v takové výši, v jaké je označil podnikatel, a není třeba je jakkoli přihlašovat. S ohledem na riziko zneužití však není možné nechat podnikatele se na poli pohledávek pohybovat nekontrolovaně. Každá dotčená strana tak může navrhnout, aby byla přezkoumána spornost pohledávky nejen své, ale i jiné dotčené strany. Návrh je možné podat pouze do 15 dnů ode dne předložení sanačního projektu.

Tímto se zahájí kroky, kdy restrukturalizační soud uloží restrukturalizačnímu správci provést předběžný přezkum pohledávky v krátké časové periodě. Restrukturalizační správce si vyžádá podklady, vyhodnotí je a předloží vše soudu. Výsledkem může být označení spornosti pohledávky, což ji vylučuje z režimu preventivní restrukturalizace, čímž nemůže být jakkoli dotčena (například snížena co do výše). Jde mimo jiné o postup, který zabraňuje podnikateli uvádět nesprávné informace o pohledávkách věřitelů. Tento instrument tak má vylučovat i zařazování neexistujících pohledávek do preventivní restrukturalizace s cílem ovlivnit výsledek hlasování.

Hlasovací práva a věřitelé

Hlasovací práva jsou podobná jako v insolvenčním řízení. Na každou korunu pohledávky připadá jeden hlas. Nepřihlíží se však k hlasovacím právům spřízněných osob a společníků podnikatele. Spřízněné osoby jsou definovány mnohem širěji, než jak je definována osoba blízká a koncern v rámci insolvenčního zákona.

V této souvislosti je třeba myslet na to, že některé pohledávky jsou z režimu preventivní restrukturalizace vyloučeny. Vyloučenými pohledávkami jsou kromě shora zmíněné sporné pohledávky označené v rámci předběžného přezkumu i především pracovněprávní pohledávky zaměstnance podnikatele či pohledávky věřitele na náhradu újmy způsobené úmyslným porušením právní povinnosti.

Věřitelé jsou pro účely hlasování rozděleni do skupin. V každé skupině mají být věřitelé se zásadně shodným právním postavením a se zásadně shodnými hospodářskými zájmy. Rozdělení dotčených věřitelů do jednotlivých skupin provede podnikatel v restrukturalizačním plánu, v němž se vždy uvede, podle jakých kritérií k rozdělení došlo. Odděleně od ostatních hlasovacích skupin tvoří samostatnou skupinu a) věřitel se zajištěnou pohledávkou, b) společníci podnikatele, c) spřízněné osoby, d) fyzické osoby, které nejsou plátcí daně z přidané hodnoty.

Skupina dotčených věřitelů restrukturalizační plán přijala, jestliže se pro jeho přijetí vyslovily dotčené strany s nejméně tříčtvrtinovou většinou hlasů. Nezohledňuje se většina co do počtu věřitelů, ale pouze většina co do výše pohledávek.

Co se týče hlasování, může proběhnout na schůzi, mimo schůzi věřitelů či kombinací obou způsobů. Možnost je též uzavření zvláštní dohody mezi podnikatelem a věřiteli.

Přijetí restrukturalizačního plánu a jeho účinnost

Rozhodování o restrukturalizačním plánu je jedním z nejsložitějších témat preventivní restrukturalizace. Restrukturalizační soud zkoumá mimo jiné hlasovací práva, soulad s právními normami a je zde i prostor k podání námitek (výhrad) ze strany věřitelů.

Pro úvod se pokusím popsat základní možnosti.

Představme si, že se věřitelé vyslovili k návrhu restrukturalizačního plánu. Restrukturalizační plán mohli podpořit (i) všichni věřitelé, (ii) všechny skupiny věřitelů, avšak bez shody uvnitř skupin(y), či (iii) jedna či více skupin věřitelů, ale nikoli všechny skupiny věřitelů.

i. Podpora všech věřitelů

Stojí-li za restrukturalizačním plánem všichni věřitelé, restrukturalizační plán může nabýt účinnosti i bez potvrzení restrukturalizačního soudu. Za určitých okolností se však i zde může potvrzení vyžadovat. Proto se v modelovém průběhu shora objevuje přerušovaná čára u potvrzení soudem.

ii. Podpora všech skupin věřitelů, avšak bez shody uvnitř skupin(y)

Pokud všechny skupiny věřitelů restrukturalizační plán přijaly, avšak mezi věřiteli nebyl plný konsensus, musí restrukturalizační plán vždy potvrzovat restrukturalizační soud.

iii. Podpora jednou skupinou věřitelů

Soud může potvrdit restrukturalizační plán i v situaci, kdy byl přijat byť jen jednou skupinou věřitelů. Do posuzování však vstupuje více aspektů.

Námítky, odvolání proti restrukturalizačnímu plánu

Evropská směrnice, která byla předlohou pro zákon o preventivní restrukturalizaci, zakazuje, aby mělo odvolání automaticky odkladný účinek tak, jako je tomu běžné i v případě rozhodnutí insolvenčního soudu o reorganizačním plánu. Bylo tak třeba vymyslet způsob, jak na jednu stranu dodržet uvedený mantinel, a současně na druhé straně šetřit oprávněné zájmy osob mající proti restrukturalizačnímu plánu výhrady. Řada restrukturalizačních opatření, například změny v předmětu zajištění na oběžných aktivech, mohou mít těžko napravitelné dopady.

Převážilo tak řešení, kdy věřitel (dotčená strana) hlasující proti restrukturalizačnímu plánu, který podal námitky proti takovému plánu, může navrhnout, aby restrukturalizační soud v rozhodnutí o potvrzení restrukturalizačního plánu určil, že se provedení konkrétních restrukturalizačních opatření odkládá do doby nabytí právní moci rozhodnutí o potvrzení restrukturalizačního plánu. Restrukturalizační soud má návrhu vyhovět vždy, pokud by provedením restrukturalizačních opatření nebo zrušením rozhodnutí o potvrzení restrukturalizačního plánu odvolacím soudem hrozila této dotčené straně závažná a obtížně napravitelná újma. Použije se vyvratitelná domněnka, že taková újma hrozí v případě zásahu do některého z práv zajištěného věřitele.

Jinými slovy řečeno, restrukturalizační plán může nabýt účinku i v případě, kdy jsou proti němu vzneseny výhrady. Mohou se tak stát velmi těžko řešitelné situace, dojde-li ze strany odvolacího soudu ke změně či zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně.

Namísto závěru

Nebudu v obecné/teoretické rovině hodnotit obsah zákona, na to je zajisté příliš brzy. Co si nicméně od uvedení zákona do praxe slibuji, je zlepšení kultury insolvenčního prostředí u nás, včetně větší podpory pro hledání včasného řešení finančních potíží podnikatelů.

Více než právní detail zákona bude klíčové, jak se k zákonu postaví odborná veřejnost – soudci, restrukturalizační správci, znalci, advokáti a jiní odborníci. Zákon je významně spojen s ekonomickým pojetím. Jsem přitom rád, že i Centrum restrukturalizace a insolvence Harryho Pollaka při Vysoké škole ekonomické v Praze přispívá k rozšiřování povědomí v této právní oblasti.

A příště již na konkrétní témata.

Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M.,

společník RESOLV, advokátní kanceláře, s.r.o.,

rozhodce a člen Centra restrukturalizace a insolvence Harryho Pollaka

---

[1] Příspěvek vyšel v původním znění v říjnovém čísle Konkursních novin.

[2] Pro účely tohoto seriálu budu dále používat jen výraz „podnikatel“.

[3] Je třeba dodat, že zákon o preventivní restrukturalizaci nevyžaduje doložení tzv. mezery krytí podle insolvenčního zákona, jak předjímalý předchozí verze návrhu. Nicméně doložení mezery krytí je potřeba pro využití individuálního či všeobecného moratoria.

[4] Tomuto tématu budu věnovat samostatný příspěvek z důvodu složitosti, jakož i významu. V obecné míře však tento nástroj blízký moratoriu podle insolvenčního zákona umožňuje mimo jiné zakázat věřiteli realizaci zajištění či provedení exekuce, podání věřitelského insolvenčního návrhu anebo donutit druhou smluvní stranu dodávat služby (například elektřinu) v rámci dosavadních podmínek navzdory existujícímu dluhu. Nepochybně tak jde o silný nástroj v rukách podnikatelů.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reklamáce vad stavby](#)
- [Hodnotící dotazníky jako obchodní sdělení v kontrolním plánu ÚOOÚ pro rok 2026](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Jak se vyhnout zákazu a postihu dohod o určování cen pro další prodej?](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)